C/2025/3989

20.8.2025

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din 8 iulie 2025

privind politicile economice, sociale, de ocupare a forței de muncă, structurale și bugetare ale Lituaniei

(C/2025/3989)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (UE) 2024/1263 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2024 privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului ([1]), în special articolul 3 alineatul (3),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

întrucât:

Considerații generale

(1) Regulamentul (UE) 2024/1263, care a intrat în vigoare la 30 aprilie 2024, precizează obiectivele cadrului de guvernanță economică, care constau în promovarea unor finanțe publice solide și sustenabile, a unei creșteri durabile și favorabile incluziunii și a rezilienței prin intermediul reformelor și al investițiilor, precum și în prevenirea deficitelor excesive. Regulamentul menționat prevede obligația Consiliului și a Comisiei de a asigura supravegherea multilaterală în contextul semestrului european, în conformitate cu obiectivele și cerințele prevăzute în TFUE. Semestrul european presupune, în special, formularea și supravegherea punerii în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări. Regulamentul menționat promovează, de asemenea, asumarea responsabilității la nivel național în ceea ce privește politica bugetară și subliniază orientarea acesteia pe termen mediu, însoțită de asigurarea mai eficace și mai coerentă a respectării normelor. Fiecare stat membru trebuie să prezinte Consiliului și Comisiei un plan bugetar-structural național pe termen mediu care să conțină angajamentele sale bugetare și în materie de reforme și de investiții pe o perioadă de patru sau cinci ani, în funcție de durata legislaturii naționale. Traiectoria cheltuielilor nete ([2]) care este indicată în aceste planuri trebuie să respecte cerințele prevăzute în regulament, inclusiv cerințele referitoare la plasarea sau menținerea datoriei publice pe o traiectorie descendentă plauzibilă până la sfârșitul perioadei de ajustare sau la menținerea acesteia la niveluri prudente, sub 60 % din produsul intern brut (PIB), și la aducerea și/sau menținerea deficitului public sub valoarea de referință din tratat, de 3 % din PIB pe termen mediu. În cazul în care un stat membru se angajează să realizeze un set relevant de reforme și investiții în conformitate cu criteriile stabilite în regulament, perioada de ajustare poate fi prelungită cu cel mult trei ani.

([1]) JO L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Cheltuielile nete astfel cum sunt definite la articolul 2 punctul 2 din Regulamentul (UE) 2024/1263: „cheltuieli nete” înseamnă cheltuielile publice, excluzând: (i) cheltuielile cu dobânzile, (ii) măsurile discreționare privind veniturile, (iii) cheltuielile aferente programelor Uniunii care sunt acoperite integral de venituri din fondurile Uniunii, (iv) cheltuielile naționale cu cofinanțarea programelor finanțate de Uniune, (v) elementele ciclice ale cheltuielilor cu indemnizațiile de șomaj și (vi) măsurile cu caracter excepțional, precum și alte măsuri temporare.

(2) Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului ([3]), care a instituit Mecanismul de redresare și reziliență („MRR"), a intrat în vigoare la 19 februarie 2021. MRR oferă statelor membre sprijin financiar pentru implementarea reformelor și a investițiilor, dând un impuls bugetar finanțat de Uniune. În concordanță cu prioritățile semestrului european pentru coordonarea politicilor economice, MRR stimulează redresarea economică și socială și totodată impulsionează reforme și investiții sustenabile, în special promovând tranziția verde și tranziția digitală și conferind mai multă reziliență economiilor statelor membre. De asemenea, MRR contribuie la consolidarea finanțelor publice și la stimularea creșterii și a creării de locuri de muncă pe termen mediu și lung, la îmbunătățirea coeziunii teritoriale în cadrul Uniunii și la sprijinirea continuării punerii în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale.

(3) Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului ([4]) („Regulamentul REPowerEU"), care a fost adoptat la 27 februarie 2023, vizează eliminarea treptată a dependenței Uniunii de importurile de combustibili fosili din Rusia. Acest lucru contribuie la obținerea securității energetice și la diversificarea aprovizionării Uniunii cu energie, sporind în același timp gradul de utilizare a surselor regenerabile de energie și crescând capacitățile de stocare a energiei și eficiența energetică.

(4) La 14 mai 2021, Lituania a transmis Comisiei planul său național de redresare și reziliență, în conformitate cu articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2021/241. În temeiul articolului 19 din regulamentul menționat, Comisia a evaluat relevanța, eficacitatea, eficiența și coerența planului de redresare și reziliență, în conformitate cu orientările privind evaluarea prevăzute în anexa V. La 28 iulie 2021, Consiliul a adoptat Decizia de punere în aplicare de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al Lituaniei ([5]), care a fost modificată la 9 noiembrie 2023, în temeiul articolului 18 alineatul (2), pentru a actualiza contribuția financiară maximă aferentă sprijinului financiar nerambursabil și pentru a include capitolul privind REPowerEU ([6]). Plata tranșelor este condiționată de adoptarea, în conformitate cu articolul 24 alineatul (5), a unei decizii a Comisiei care să constate faptul că Lituania a atins în mod satisfăcător jaloanele și țintele relevante stabilite în decizia de punere în aplicare a Consiliului. Pentru a se considera că aceste jaloane și ținte au fost atinse în mod satisfăcător, este necesar să nu se fi înregistrat regrese privind jaloanele și țintele aferente aceleiași reforme sau investiții atinse anterior.

(5) (5) La 8 iulie 2025, Consiliul a adoptat, la recomandarea Comisiei, o recomandare de aprobare a planului bugetar-structural național pe termen mediu al Lituaniei ([7]). Planul a fost prezentat în conformitate cu articolul 11 și cu articolul 36 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (UE) 2024/1263, acoperă perioada 2025-2029 și prezintă o ajustare bugetară repartizată pe patru ani.

(6) La 26 noiembrie 2024, Comisia a adoptat un aviz privind proiectul de plan bugetar pentru 2025 al Lituaniei. La aceeași dată, Comisia a adoptat, pe baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului ([8]), Raportul privind mecanismul de alertă pentru 2025, în care nu a identificat Lituania ca fiind unul dintre statele membre pentru care va fi necesar un bilanț aprofundat. Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro și o propunere de raport comun din 2025 privind ocuparea forței de muncă, în care se analizează punerea în aplicare a orientărilor pentru politicile de ocupare a forței de muncă și a principiilor Pilonului european al drepturilor sociale. Consiliul a adoptat Recomandarea privind politica economică a zonei euro ([9]) la 13 mai 2025 și Raportul comun privind ocuparea forței de muncă la 10 martie 2025.

([3]) Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 februarie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2021/241 în ceea ce privește capitolele privind REPowerEU din planurile de redresare și reziliență și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1303/2013, (UE) 2021/1060 și (UE) 2021/1755 și a Directivei 2003/87/CE (JO L 63, 28.2.2023, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Decizia de punere în aplicare a Consiliului din 28 iulie 2021 de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al Lituaniei (doc. ST 10477/2021).

([6]) Decizia de punere în aplicare a Consiliului din 23 noiembrie 2023 de modificare a Deciziei de punere în aplicare din 28 iulie 2021 privind aprobarea evaluării planului de redresare și reziliență al Lituaniei (doc. ST 14637/2023).

([7]) Recomandarea Consiliului din 8 iulie 2025 de aprobare a planului bugetar-structural național pe termen mediu al Lituaniei (JO C, C/2025/3959, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3959/oj).

([8]) Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice (JO L 306, 23.11.2011, p. 25).

([9]) Recomandarea Consiliului din 13 mai 2025 privind politica economică a zonei euro (JO C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(7) La 29 ianuarie 2025, Comisia a publicat Busola pentru competitivitate, un cadru strategic care urmărește să stimuleze competitivitatea la nivel mondial a UE în următorii cinci ani. Acest cadru identifică cele trei imperative transformatoare ale creșterii economice durabile: (i) inovarea, (ii) decarbonizarea și competitivitatea și (iii) securitatea. Pentru a elimina decalajul în materie de inovare, UE urmărește să încurajeze inovarea industrială, să sprijine creșterea start-upurilor prin inițiative precum Strategia UE privind start-upurile și întreprinderile în curs de extindere și să promoveze adoptarea unor tehnologii avansate, cum ar fi inteligența artificială și informatica cuantică. În vederea creării unei economii mai verzi, Comisia a prezentat Planul de acțiune cuprinzător privind energia la prețuri accesibile și Pactul pentru o industrie curată, asigurându-se că trecerea la energia curată rămâne eficientă din punctul de vedere al costurilor și favorabilă competitivității, în special pentru sectoarele mari consumatoare de energie, și că reprezintă un motor al creșterii. Pentru a reduce dependențele excesive și a spori securitatea, Uniunea se angajează să consolideze parteneriatele comerciale globale, să diversifice lanțurile de aprovizionare și să asigure accesul la materii prime critice și la surse de energie curată. Aceste priorități sunt susținute de factori determinanți orizontali, și anume simplificarea reglementărilor, aprofundarea pieței unice, finanțarea competitivității și o uniune a economiilor și a investițiilor, promovarea competențelor și a locurilor de muncă de calitate, precum și o mai bună coordonare a politicilor UE. Busola pentru competitivitate este aliniată la semestrul european, ceea ce asigură faptul că politicile economice ale statelor membre sunt coerente cu obiectivele strategice ale Comisiei, creând o abordare unificată a guvernanței economice care promovează creșterea durabilă, inovarea și reziliența în întreaga Uniune.

(8) În 2025, semestrul european pentru coordonarea politicilor economice continuă să se desfășoare în paralel cu punerea în aplicare a MRR. Implementarea integrală a planurilor de redresare și reziliență rămâne esențială pentru îndeplinirea priorităților de politică din cadrul semestrului european, întrucât planurile respective contribuie la abordarea eficace a tuturor provocărilor identificate în recomandările relevante specifice fiecărei țări emise în ultimii ani sau la abordarea eficace a unei părți semnificative a provocărilor respective. Aceste recomandări specifice fiecărei țări rămân la fel de relevante în contextul evaluării planurilor de redresare și reziliență modificate în conformitate cu articolul 21 din Regulamentul (UE) 2021/241.

(9) Recomandările din 2025 specifice fiecărei țări vizează provocările-cheie în materie de politică economică ce nu sunt abordate suficient prin măsurile incluse în planurile de redresare și reziliență, ținând seama de provocările relevante identificate în recomandările specifice fiecărei țări emise în perioada 2019-2024.

(10) La data de 4 iunie 2025, Comisia a publicat raportul de țară din 2025 pentru Lituania. În acest raport, Comisia a evaluat progresele realizate de Lituania în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor relevante specifice acestei țări și a făcut bilanțul implementării de către Lituania a planului său de redresare și reziliență. Pe baza acestei analize, raportul de țară a identificat cele mai presante provocări cu care se confruntă Lituania. De asemenea, în raportul de țară s-au evaluat progresele realizate de Lituania în ceea ce privește punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale și îndeplinirea obiectivelor principale ale Uniunii pentru 2030 în materie de ocupare a forței de muncă, de competențe și de reducere a sărăciei și a excluziunii sociale, precum și progresele înregistrate în ceea ce privește atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite.

Evaluarea raportului anual privind progresele înregistrate

(11) La 8 iulie 2025 2025, Consiliul a recomandat următoarele rate maxime de creștere a cheltuielilor nete pentru Lituania: 6,1 % în 2025, 5,2 % în 2026, 4,8 % în 2027, 4,5 % în 2028 și 4,3 % în 2029, ceea ce corespunde ratelor maxime cumulate de creștere calculate prin raportare la 2024 de 6,1 % în 2025, 11,6 % în 2026, 17,0 % în 2027, 22,3 % în 2028 și 27,5 % în 2029. La 30 aprilie 2025, Lituania și-a prezentat și raportul anual privind progresele înregistrate ([10]), referitor la rezultatele și proiecțiile bugetare relevante și la punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor ce răspund principalelor provocări identificate în recomandările specifice fiecărei țări din cadrul semestrului european. Raportul anual privind progresele înregistrate reflectă, de asemenea, raportarea bianuală efectuată de Lituania cu privire la progresele înregistrate în ceea ce privește implementarea planului său de redresare și reziliență în conformitate cu articolul 27 din Regulamentul (UE) 2021/241.

(12) Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și repercusiunile acestuia constituie o provocare existențială pentru Uniunea Europeană. Comisia a recomandat a recomandat activarea coordonată a clauzei derogatorii naționale prevăzute în Pactul de stabilitate și de creștere pentru sprijinirea eforturilor UE de obținere a unei creșteri rapide și semnificative a cheltuielilor pentru apărare. Această propunere a fost salutată de Consiliul European reunit la 6 martie 2025. În urma solicitării Lituaniei din 2 mai 2025, la 8 iulie 2025, Consiliul a adoptat, la recomandarea Comisiei, o recomandare care îi permite Lituaniei să se abată de la ratele maxime de creștere a cheltuielilor nete recomandate și să le depășească ([11]).

([10]) Rapoartele anuale privind progresele înregistrate pentru 2025 sunt disponibile la adresa: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([11]) Recomandarea Consiliului din 8 iulie 2025 care permite Lituaniei să se abată de la ratele maxime de creștere a cheltuielilor nete stabilite de Consiliu în temeiul Regulamentului (UE) 2024/1263 (Activarea clauzei derogatorii naționale) (JO C, C/2025/3969, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3969/oj).

(13) Pe baza datelor validate de Eurostat ([12]), deficitul public al Lituaniei a crescut de la 0,7 % din PIB în 2023 la 1,3 % în 2024, în timp ce datoria publică a crescut de la 37,3 % din PIB la sfârșitul anului 2023 la 38,2 % la sfârșitul anului 2024. Conform calculelor Comisiei, aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete în 2024 de 10,7 %. În raportul anual privind progresele înregistrate, Lituania estimează creșterea cheltuielilor nete din 2024 la 10,5 %. Pe baza estimărilor Comisiei, orientarea bugetară ([13]), care include atât cheltuielile finanțate la nivel național, cât și cheltuielile finanțate de UE, a fost una expansionistă în 2024, de 1,6 % din PIB.

(14) Conform raportului anual privind progresele înregistrate, scenariul macroeconomic care stă la baza proiecțiilor bugetare ale Lituaniei estimează o creștere a PIB-ului real de 2,8 % în 2025 și de 1,5 % în 2026, în timp ce inflația IAPC este estimată la 3,3 % în 2025 și la 2,4 % în 2026. În previziunile Comisiei din primăvara anului 2025, se estimează că PIB-ul real va crește cu 2,8 % în 2025 și cu 3,1 % în 2026, iar inflația IAPC va fi de 2,6 % în 2025 și de 1,2 % în 2026.

(15) În Raportul anual privind progresele înregistrate, se preconizează că deficitul public va crește până la 2,8 % din PIB în 2025, iar ponderea datoriei publice în PIB va crește la 42,4 % până la sfârșitul anului 2025. Aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete de 9,9 % în 2025. Conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, deficitul public ar urma să ajungă la 2,3 % din PIB în 2025. Creșterea deficitului în 2025 reflectă în principal creșterea cheltuielilor publice cu prestațiile sociale, investițiile publice, consumul intermediar, remunerarea angajaților și cheltuielile cu dobânzile. Conform calculelor Comisiei, aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete în 2025 de 9,0 %. Faptul că proiecțiile privind creșterea cheltuielilor nete sunt mai scăzute decât cele din raportul anual privind progresele înregistrate și că există o diferență între soldul bugetului public estimat de Comisie și cel estimat de Lituania se datorează preconizării unor cheltuieli publice mai reduse pentru consumul intermediar și pentru investiții în cadrul previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025. Pe baza estimărilor Comisiei, se preconizează că orientarea bugetară, care include atât cheltuielile finanțate la nivel național, cât și cheltuielile finanțate de UE, va fi expansionistă în 2025, cu 1,7 % din PIB. Conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se preconizează că ponderea datoriei publice în PIB va crește la 41,2 % până la sfârșitul anului 2025. Creșterea ponderii datoriei în PIB în 2025 reflectă în principal deficitul bugetar și ajustarea datorie-deficit.

(16) Conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se așteaptă ca în 2025 să fie finanțate, prin sprijin nerambursabil („granturi") acordat prin Mecanismul de redresare și reziliență, cheltuieli ale administrației publice reprezentând 1,2 % din PIB, comparativ cu 0,5 % din PIB în 2024. Cheltuielile finanțate din sprijin nerambursabil acordat prin Mecanismul de redresare și reziliență vor permite investiții de înaltă calitate și reforme care vor stimula productivitatea, fără un impact direct asupra soldului bugetului public și a datoriei publice ale Lituaniei.

(17) În Lituania, cheltuielile publice pentru apărare au reprezentat 1,8 % din PIB în 2021, 2,1 % din PIB în 2022 și 2,5 % din PIB în 2023 ([14]). Potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se preconizează că cheltuielile pentru apărare vor fi de 2,8 % din PIB în 2024 și de 3,2 % din PIB în 2025. Acest procent reprezintă o creștere de 1,4 puncte procentuale din PIB comparativ cu 2021. Lituania estimează cheltuielile pentru apărare la 2,8 % din PIB în 2024 și la 3,3 % din PIB în 2025. Perioada în care este activată clauza derogatorie națională (2025-2028) îi permite Lituaniei să reprioritizeze cheltuielile publice sau să crească veniturile publice, astfel încât cheltuielile de apărare mai mari de durată să nu pună în pericol sustenabilitatea bugetară pe termen mediu.

(18) Potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se preconizează că cheltuielile nete ale Lituaniei vor crește cu 9,0 % în 2025. Pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se preconizează că rata de creștere din 2025 a cheltuielilor nete ale Lituaniei va depăși rata maximă de creștere recomandată, corespunzând unei abateri ([15]) de 1,0 % din PIB în 2025. Cu toate acestea, abaterea preconizată se încadrează în flexibilitatea clauzei derogatorii naționale pe baza proiecțiilor actuale privind cheltuielile pentru apărare.

([12]) Euroindicatorii Eurostat, 22.4.2025.

([13]) Orientarea bugetară este definită ca o măsură a variației anuale a poziției bugetare subiacente a administrației publice. Scopul său este de a evalua impulsul economic generat de politicile bugetare, atât cele finanțate la nivel național, cât și cele finanțate din bugetul UE. Orientarea bugetară este măsurată ca diferența dintre (i) creșterea potențială pe termen mediu și (ii) variația cheltuielilor primare, fără măsurile discreționare privind veniturile și incluzând cheltuielile finanțate printr-un sprijin nerambursabil (granturi) din Mecanismul de redresare și reziliență și din alte fonduri ale Uniunii.

([14]) Eurostat, Cheltuielile administrațiilor publice în funcție de clasificarea funcțiunilor guvernamentale (COFOG). Din cauza diferențelor metodologice dintre definițiile COFOG și NATO, cheltuielile bazate pe definiția COFOG pot fi diferite de cheltuielile bazate pe definiția NATO.

([15]) Începând din 2026, aceste cifre vor apărea în contul de control stabilit la articolul 22 din Regulamentul (UE) 2024/1263.

(19) Raportul anual privind progresele înregistrate nu include proiecții bugetare pentru perioada de după 2025. Pe baza măsurilor de politică cunoscute la data la care s-au formulat previziunile, previziunile Comisiei din primăvara anului 2025 estimează că deficitul public va fi de 2,3 % din PIB în 2026. Aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete de 5,8 % în 2026. Pe baza estimărilor Comisiei, se preconizează că orientarea bugetară, care include atât cheltuielile finanțate la nivel național, cât și cheltuielile finanțate de UE, va fi neutră în 2026. Comisia preconizează că ponderea datoriei publice în PIB va crește la 43,9 % până la sfârșitul anului 2026. Creșterea ponderii datoriei în PIB în 2026 reflectă în principal deficitul bugetar și ajustarea datorie-deficit.

Principalele provocări legate de politici

(20) Cheltuielile publice cu serviciile publice și protecția socială din Lituania rămân printre cele mai scăzute din UE, fapt care limitează accesul egal și în timp util la asistență medicală, protecție socială și servicii de înaltă calitate ale administrației publice. În 2023, cheltuielile cu protecția socială au fost de 14,0 % din PIB, cu puțin peste cinci puncte procentuale mai mici decât media UE din același an (19,2 %). În plus, eficiența cheltuielilor cu protecția socială, în special pentru politicile în materie de boală și handicap, pare să fie limitată. În 2023, Lituania a alocat 3,7 % din PIB plăților și măsurilor pentru boală și handicap – a patra cea mai mare rată din UE. Cu toate acestea, în pofida unei rate similare a prevalenței handicapului (27,4 % din populația totală a Lituaniei în 2023 față de 26,8 % în UE, pe baza Indicatorului global de limitare a activității, GALI), Lituania a înregistrat, în 2023, a treia cea mai ridicată rată a riscului de sărăcie pentru persoanele cu handicap din UE. Un alt domeniu de politică grav subfinanțat este asistența medicală, care primește al șaselea cel mai scăzut nivel de finanțare guvernamentală din UE – în 2023, 5,3 % din PIB, față de media UE de 7,4 %. Resursele financiare insuficiente alocate asistenței medicale conduc la o proporție ridicată a nevoilor nesatisfăcute ale pacienților, în special ale celor din grupuri cu venituri mici, la o dependență puternică de plățile directe și la imposibilitatea de a le oferi profesioniștilor din domeniul sănătății salarii și condiții competitive. Serviciile publice generale precum serviciile de administrație publică și municipală sunt, de asemenea, subfinanțate, primind în 2023 al treilea cel mai scăzut nivel de finanțare din UE (3,4 % din PIB, comparativ cu media UE de 5,9 %).

(21) În conformitate cu articolul 19 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) 2021/241 și cu criteriul 2.2 din anexa V la regulamentul respectiv, planul de redresare și reziliență include un set amplu de reforme și de investiții care se consolidează reciproc și care urmează să fie puse în aplicare până în 2026. Se preconizează că acestea vor contribui la abordarea eficace a tuturor provocărilor identificate în recomandările relevante specifice fiecărei țări sau a unei părți semnificative a provocărilor respective. În acest interval scurt de timp, este esențial să se finalizeze punerea în aplicare efectivă a planului de redresare și reziliență, inclusiv a capitolului privind REPowerEU, pentru a se stimula competitivitatea pe termen lung a Lituaniei prin tranziția verde și tranziția digitală, asigurându-se, în același timp, echitatea socială. Comunicarea Comisiei intitulată „NextGenerationEU – Calea către 2026”, adoptată la 4 iunie 2025, clarifică calendarul aplicabil pentru încheierea mecanismului și oferă orientări statelor membre pentru a crește la maximum punerea în aplicare până la 31 august 2026, inclusiv cu privire la modul de raționalizare în continuare a planurilor lor de redresare și reziliență, stabilește principalele opțiuni care trebuie luate în considerare la revizuirea acestora și subliniază importanța unei planificări comune atente înainte de depunerea ultimelor cereri de plată în 2026. Lituania a înregistrat deja progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor din planul său de redresare și reziliență. Pentru ca Lituania să își poată îndeplini până în august 2026 angajamentele asumate în planul de redresare și reziliență, este esențial ca această țară să accelereze punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor prin soluționarea provocărilor constatate, de exemplu a lipsei unei cooperări suficiente între autoritățile naționale, regionale și locale. Implicarea sistematică a autorităților locale și regionale, a partenerilor sociali, a societății civile și a altor părți interesate relevante rămâne esențială pentru a asigura asumarea pe scară largă a planului de redresare și reziliență pentru punerea în aplicare cu succes a acestuia.

(22) Punerea în aplicare a programelor politicii de coeziune, care includ sprijin din partea Fondului european de dezvoltare regională (FEDR), a Fondului pentru o tranziție justă (FTJ), a Fondului social european Plus (FSE+) și a Fondului de coeziune (FC), s-a accelerat în Lituania. Este important să se continue eforturile de asigurare a punerii rapide în aplicare a acestor programe, maximizând, în același timp, impactul lor pe teren. Lituania ia deja măsuri în cadrul programelor sale din cadrul politicii de coeziune pentru a stimula competitivitatea și creșterea concomitent cu sporirea coeziunii sociale. În același timp, Lituania se confruntă în continuare cu provocări, inclusiv cu cele legate de creșterea competitivității, a rezilienței economice și sociale și de combaterea disparităților regionale, de combaterea sărăciei și a excluziunii sociale, de îmbunătățirea asistenței medicale, de integrarea pe piața forței de muncă a grupurilor defavorizate, precum și de oferta de competențe, în special având în vedere localizarea sa la frontiera estică a Uniunii. În conformitate cu articolul 18 din Regulamentul (UE) 2021/1060, Lituania trebuie, ca parte a evaluării la jumătatea perioadei a fondurilor politicii de coeziune, să revizuiască fiecare program în parte ținând seama, printre altele, de provocările identificate în recomandările specifice adresate țării în 2024. Propunerea Comisiei adoptată la 1 aprilie 2025 ([16]) prelungește termenul pentru prezentarea unei evaluări a rezultatului evaluării

([16]) Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de modificare a Regulamentelor (UE) 2021/1058 și (UE) 2021/1056 în ceea ce privește măsuri specifice de abordare a provocărilor strategice în contextul evaluării intermediare – COM(2025) 123 final.

la jumătatea perioadei pentru fiecare program în parte după data de 31 martie 2025. Propunerea prevede, de asemenea, flexibilități menite să contribuie la accelerarea punerii în aplicare a programelor și stimulente pentru ca statele membre să aloce resursele din cadrul politicii de coeziune către cinci domenii strategice prioritare ale Uniunii, și anume competitivitatea în domeniul tehnologiilor strategice, apărarea, locuințele, reziliența în domeniul apei și tranziția energetică, precum și către investiții în competențe în sectoare prioritare, menținând în același timp accentul pe persoanele aflate în situațiile cele mai vulnerabile în cadrul programelor FSE+.

(23) Platforma „Tehnologii strategice pentru Europa” (STEP) oferă prilejul de a investi într-o prioritate strategică esențială a UE prin consolidarea competitivității UE. Finanțarea STEP este direcționată prin 11 fonduri existente ale UE. Statele membre pot contribui, de asemenea, la programul InvestEU care sprijină investițiile în domenii prioritare. Lituania ar putea utiliza în mod optim aceste inițiative pentru a sprijini dezvoltarea sau fabricarea de tehnologii critice, inclusiv de tehnologii curate și eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor.

(24) Pe lângă provocările economice și sociale abordate în planul de redresare și reziliență și în alte fonduri ale UE, Lituania sar trebui să soluționeze efectiv provocările rămase legate de îmbunătățirea accesului la finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), de stimularea dezvoltării regionale, de stimularea eficienței energetice și a adoptării energiei din surse regenerabile, de consolidarea sistemelor de protecție socială și de sănătate și de abordarea disparităților în ceea ce privește educația și competențele de care este nevoie pe piața forței de muncă.

(25) Creșterea economică a Lituaniei este limitată de condițiile restrictive de creditare și de utilizarea limitată a finanțării externe, creșterea riscurilor geopolitice în regiune contribuind, de asemenea, la aceste efecte negative. Sectorul bancar lituanian este foarte concentrat, ratele dobânzilor la împrumuturi sunt ridicate, iar cerințele în materie de garanții sunt stricte. În 2024, 13,7 % dintre întreprinderi au continuat să fie supuse unor constrângeri de finanțare, ceea ce se reflectă într-o pondere scăzută a împrumuturilor bancare în PIB, de 33,5 %, comparativ cu media UE de 74,5 %. În plus, piețele de capital lituaniene sunt încă subdezvoltate, caracterizate de o limitare a profunzimii, activității și lichidității. La sfârșitul anului 2024, capitalizarea bursieră era de 5,9 % din PIB, cu mult sub media UE de 69,3 %, întrucât pentru finanțarea externă, care este deja limitată, întreprinderile continuă să se bazeze pe intermediere bancară, mai degrabă decât să atragă finanțare prin emisiuni de acțiuni și obligațiuni. Această dependență de băncile tradiționale limitează oportunitățile de investiții și reduce interesul investitorilor. În pofida unor semnale pozitive în sectorul capitalului de risc, cu startup-urile mobilizând 292 de milioane EUR în 2023, investițiile în societăți necotate rămân sub standardele UE.

(26) Modificările planificate ale celui de-al doilea pilon al sistemului de pensii generează riscuri legate de dezvoltarea în continuare a piețelor de capital lituaniene. Ministerul Muncii și Securității Sociale din Lituania a prezentat o propunere de a elimina înscrierea automată a participanților la al doilea pilon al sistemului de pensii, trecând astfel la un model cu participare voluntară, și de a permite opțiuni ample de retragere, cu condiții relaxate. În prezent, fondurile lituaniene din al doilea pilon au acumulat economii în valoare de aproximativ 9,1 miliarde EUR (11,6 % din PIB), din care aproximativ 1 miliard EUR sunt investiți pe piața națională. Un model cu participare voluntară, combinat cu alte acțiuni de politică, ar putea reduce nivelul economiilor din Lituania, ceea ce ar putea să submineze dezvoltarea piețelor de capital și să complice accesul la finanțare.

(27) Lituania se confruntă cu niveluri scăzute de activitate inovatoare, rămânând în urmă față de media UE la o serie de indicatori de cercetare și inovare. Intensitatea cercetării și dezvoltării din Lituania (circa 1 % din PIB) este cu mult sub media UE (2,25 %), în principal din cauza investițiilor scăzute ale întreprinderilor în cercetare și dezvoltare, care au scăzut la 0,44 % din PIB în 2023 – valoare de trei ori mai mică decât media UE. Și numărul cererilor de brevet rămâne de trei ori mai mic decât media UE. Stimulentele Lituaniei pentru cercetare și dezvoltare, inclusiv deducerile fiscale și cotele reduse, au avut un impact limitat, gradul de absorbție în rândul IMM-urilor fiind redus. În special, întreprinderile mici și cele nou înființate adesea nu sunt suficient de profitabile pentru a beneficia de stimulente sau aleg să evite sarcina administrativă asociată solicitării acestora și asigurării eligibilității pentru astfel de stimulente. Este necesară o revizuire și o raționalizare a stimulentelor, pentru a le face mai atractive și mai accesibile pentru IMM-uri și pentru a sprijini investițiile private în cercetare și dezvoltare.

(28) În ultimul deceniu, ponderea publicațiilor științifice elaborate în comun de sectorul public și cel privat în Lituania a rămas printre cele mai scăzute din UE, ceea ce indică legături slabe între știință și mediul de afaceri. Un factor important este fragmentarea bazei științifice a Lituaniei, activitățile de cercetare fiind dispersate în diferite universități și în multe colegii mici, care adesea nu au capacitatea de a participa la proiecte de afaceri. În timp ce reorganizarea colegiilor este în curs, nu există stimulente financiare pentru ca universitățile să fuzioneze și să pună în comun resurse pentru a spori colaborarea în activitățile de cercetare. Ar trebui furnizate astfel de stimulente, pentru a optimiza rețeaua universitară și pentru a atinge o scară suficient de mare pentru excelența științifică. La rândul său, aceasta ar facilita colaborările dintre știință și mediul de afaceri.

(29) Înscrierile în învățământul post-secundar, în special în domenii precum ingineria și industria prelucrătoare, au scăzut semnificativ în ultimii ani, fapt care mărește lacunele în materie de competențe. 76 % dintre întreprinderi declară că lipsa de personal adecvat calificat este un obstacol în calea investițiilor pe termen lung.

(30) Disparitățile regionale persistă în Lituania, exacerbate de tendințele divergente în materie de productivitate a forței de muncă. Între 2014 și 2024, productivitatea a crescut cu aproximativ 20 % în Vilnius și în alte zone urbane importante, dar cu doar 7 % în județele mai îndepărtate. Situația a accentuat decalajele în materie de PIB pe cap de locuitor, de inovare și de ocupare a forței de muncă înalt calificate. Sectorul înaltei tehnologii reprezintă 10 % din totalul locurilor de muncă din Vilnius, comparativ cu doar 2,7 % în alte zone ale țării. Regiunile urbane atrag o forță de muncă înalt calificată și investiții cu valoare adăugată ridicată, în timp ce restul țării rămâne populat în principal de microîntreprinderi din sectoare cu performanțe scăzute. Acest fapt limitează efectele de propagare a productivității și veniturile fiscale locale, îngreunând astfel furnizarea eficientă de către municipalitățile izolate a asistenței medicale, a educației și a altor servicii publice de calitate. În consecință, municipalitățile îndepărtate întâmpină dificultăți în a furniza eficient asistență medicală, educație și alte servicii publice de calitate. Lituania ar mai putea face eforturi pentru a-și îmbunătăți conectivitatea regională, pentru a atrage investiții și pentru a consolida cooperarea intermunicipală. Concentrarea pe anumite zone industriale, stimulentele competitive și programele de formare specializată au reușit să atragă investiții străine și să genereze locuri de muncă de calitate. Revizuirea cadrului juridic și instituțional pentru cooperarea intermunicipală și clarificarea strategiilor regionale – cu o cooperare mai strânsă între municipalități, administrația centrală, furnizorii de educație și întreprinderi – ar contribui la ameliorarea bazei economice regionale, ar atrage investitori strategici și ar îmbunătăți furnizarea de servicii publice în regiuni.

(31) Lituania rămâne dependentă de energia importată, în pofida unei creșteri semnificative a producției de energie din surse regenerabile. În 2023, dependența sa de importurile de combustibili fosili era de 68 %, peste media de 58,3 % a UE, în pofida îmbunătățirilor din ultimii ani. Pentru energia electrică disponibilă pentru consumul final, importurile nete au reprezentat 62,4 % în 2023, ceea ce reprezintă a doua cea mai mare pondere din UE. În același timp, în 2024, țara a adăugat 1 724 MW de nouă capacitate de generare (+ 59,6 %), provenind în principal din energia solară (+ 93 %) și din energia eoliană (+ 42 %). Prin urmare, rețeaua de energie electrică trebuie să se adapteze rapid pentru a permite noi conexiuni. Deși Lituania a înregistrat progrese în ceea ce privește simplificarea procedurilor de autorizare, construirea de noi infrastructuri de rețea – necesară pentru a extinde capacitatea rețelei și pentru a facilita accesul – durează în continuare mult mai mult decât dezvoltarea de noi capacități de producție sau de cerere.

(32) Trei sferturi din parcul imobiliar al Lituaniei a fost construit înainte de 1992, ceea ce înseamnă eficiență energetică scăzută și consum ridicat de energie, determinate în principal de nevoile de încălzire și răcire, care reprezintă 80 % din consumul total de energie. În pofida eforturilor semnificative din ultimii ani, inclusiv renovările vizând eficientizarea energetică și sprijinul bugetar pentru reducerea costurilor cu energia ale gospodăriilor, sărăcia energetică din Lituania este în continuare printre cele mai ridicate din UE. În 2024, 18 % dintre gospodării nu au putut să-și încălzească locuințele în mod adecvat – aproape dublul mediei UE, de 9,2 %. Lituania ar putea face așadar eforturi suplimentare pentru a îmbunătăți eficiența energetică a locuințelor, ceea ce ar putea reduce consumul de energie primară și sărăcia energetică. Prin urmare, Lituania ar putea îmbunătăți eficiența energetică a locuințelor, ceea ce ar putea reduce consumul de energie primară și sărăcia energetică. Recent, Lituania a făcut eforturi pentru a micșora reducerile accizelor la combustibilii fosili, pentru a mări accizele la motorine, cărbune, cocs și lignit, pentru a introduce accize la turba pentru încălzire și pentru a încorpora o componentă de dioxid de carbon în ratele accizelor la produsele energetice. Cu toate acestea, Lituania acordă încă subvenții considerabile pentru combustibilii fosili, fără să prevadă o eliminare treptată a acestora înainte de 2030. În special, subvențiile pentru combustibilii fosili care nu abordează în mod specific nici sărăcia energetică, nici preocupările reale în materie de securitate energetică, care împiedică electrificarea și care nu sunt esențiale pentru competitivitatea industrială ar putea face cu titlu prioritar obiectul eliminării treptate. În Lituania, subvențiile pentru combustibilii fosili (ex. acciza redusă la gazele naturale utilizate pentru încălzire în întreprinderi și gospodării și rata redusă a taxei pe valoarea adăugată pentru încălzirea spațiilor rezidențiale), sunt ineficiente din punct de vedere economic, perpetuează dependența de combustibilii fosili și descurajează electrificarea în sectorul rezidențial.

(33) Lituania se confruntă cu provocări în tranziția către o economie circulară. În 2023, rata de utilizare circulară a materialelor a fost de doar 3,9 % – de trei ori mai mică decât media UE de 11,8 % și printre cele mai scăzute cinci rate din UE. Deși Lituania depinde în mare măsură de materiile prime importate, sursele acestora sunt relativ diversificate. Cu toate acestea, amprenta materiilor prime a țării, de 22,7 tone pe persoană, este semnificativ mai mare decât media UE de 14 tone pe persoană, iar producția sa industrială emite cu aproximativ o treime mai multe gaze cu efect de seră decât media UE (360 g/EUR față de 270 g/EUR în echivalent CO2), în pofida progreselor notabile din ultimul deceniu. Prin urmare, este necesară o tranziție către un model circular mai eficient din punctul de vedere al utilizării resurselor.

(34) Parcul auto vechi și poluant al Lituaniei rămâne un factor care contribuie major la nivelul ridicat al emisiilor sale de gaze cu efect de seră și împiedică respectarea obiectivelor de reducere a poluării aerului. În 2023, 77,1 % din autoturismele personale aveau peste 10 ani, ceea ce face ca parcul auto să fie unul dintre cele mai vechi din UE. În același timp, doar 8,2 % din autovehiculele nou înmatriculate în 2023 erau pe baterie, în comparație cu media UE de 14,5 %, ceea ce indică o tranziție lentă către transportul cu emisii zero. Lituania are și unele dintre cele mai scăzute taxe pe transportul pe combustibili fosili din UE și se numără printre puținele țări care nu percep o taxă anuală pe poluare pentru autovehicule. Absența unei astfel de taxe, combinată cu dezvoltarea lentă a infrastructurii publice de încărcare, slăbește stimulentele pentru trecerea la un transport mai durabil, cu emisii scăzute. Între timp, transportul public rămâne slab coordonat și neatractiv atât pentru furnizori, cât și pentru pasageri, cu cel mai scăzut nivel de adoptare din UE; în 2022, 92,9 % din deplasările pasagerilor s-au efectuat cu autoturismul. Municipalitățile sunt în mare măsură lăsate să își dezvolte propriile sisteme de transport, ceea ce duce la o dezvoltare inegală și la lipsa conectivității intermunicipale și intermodale, a posibilității de a planifica o călătorie și a altor servicii esențiale pentru pasageri.

(35) Sistemul de sănătate din Lituania se caracterizează printr-o rată ridicată a mortalității tratabile și evitabile, precum și printr-o speranță de viață la naștere care se situează sub media UE. Rezultatele țării privind starea de sănătate sunt marcate și de o rată a mortalității la populația în vârstă de muncă mai mare decât media UE. O proporție semnificativă a locuitorilor se confruntă cu provocări în ceea ce privește accesul la servicii medicale de calitate. Situația se leagă de gama limitată de servicii de îngrijire preventivă și primară. În comparație cu alte țări din UE, Lituania are o pondere mai mică a cheltuielilor publice pentru asistența medicală, ceea ce duce la o sarcină financiară disproporționată pentru persoanele fizice, care acoperă o parte semnificativă a costurilor asistenței medicale prin plăți directe. Acest fapt exacerbează disparitățile socioeconomice din rezultatele privind starea de sănătate. În plus, sistemul de sănătate al țării se confruntă cu un deficit de personal medico-sanitar, în special în zonele rurale, unde accesul la îngrijiri medicale se face cu dificultate („deșert medical”), iar media de vârstă a asistenților medicali este tot mai înaintată. Lituania ar putea beneficia de: (i) acțiuni de atragere a unui număr mai mare de cadre medico-sanitare, pentru a spori disponibilitatea întregului personal; și (ii) investiții pentru consolidarea accesului la asistență medicală primară și preventivă.

(36) Sistemul public de învățământ din Lituania se confruntă cu provocări persistente, inclusiv cu disparități în ceea ce privește performanțele elevilor între zonele urbane și cele rurale. Deficitul de cadre didactice, exacerbat de îmbătrânirea forței de muncă, afectează calitatea și eficiența educației. În 2022, aproape 40 % dintre profesorii din învățământul de stat aveau cel puțin 55 de ani, ceea ce reprezintă cea mai mare proporție din UE. Atractivitatea profesiei de cadru didactic rămâne scăzută și din cauza salariilor inadecvate și a lipsei de recunoaștere a experienței anterioare. Îmbunătățirea salariilor pentru nivelul inițial și reducerea decalajelor în materie de educație dintre mediul urban și cel rural ar putea contribui la atragerea și păstrarea unui număr mai mare de cadre didactice. În același timp, relevanța scăzută pentru piața muncii a educației și formării profesionale și a învățământului superior și fragmentarea previziunilor în materie de competențe contribuie la formarea decalajului între competențe și cererea de pe piața muncii. În Ancheta statistică privind investițiile efectuată de Banca Europeană de Investiții în 2024, 76 % dintre întreprinderi au declarat că lipsa de personal calificat este o barieră pe termen lung în calea investițiilor.

(37) Faptul că se înregistrează în același timp atât un șomaj persistent, cât și un deficit de forță de muncă în anumite sectoare precum sănătatea, administrația publică, transporturile și finanțele, sugerează, de asemenea, că actualul cadru de recalificare și perfecționare nu este suficient de performant. Consolidarea învățării în rândul adulților, inclusiv pentru șomeri, persoanele slab calificate și alte grupuri vulnerabile, este esențială pentru a soluționa decalajul între competențe și cererea pieței și deficitul de lucrători, în timp ce dezvoltarea competențelor verzi sprijină tranziția verde a Lituaniei. În plus, în 2023, mai puțin de 5 % dintre persoanele înregistrate la serviciul de șomaj au participat la măsuri de stat care le-ar putea ajuta să își găsească un loc de muncă (măsuri active de ocupare a forței de muncă). Ponderea este redusă de mulți ani în Lituania, aparent și din cauză că șomerii nu sunt destul de interesați să participe, în special cei dezavantajați. O mai bună adaptare a sprijinului oferit la nevoile individuale și a altor stimulente pentru participare ar putea crește ponderea șomerilor acoperiți de măsuri active de ocupare a forței de muncă.

(38) Inegalitatea veniturilor și sărăcia se situează încă la cote ridicate în Lituania. Veniturile brute din Lituania sunt printre cele mai inegal distribuite din UE, iar eficacitatea actualului sistem de impozitare și de prestații sociale în ceea ce privește reducerea inegalității veniturilor și a sărăciei se situează sub media UE. Prin urmare, în 2024, inegalitatea veniturilor după aplicarea impozitelor și adăugarea prestațiilor era în continuare printre cele mai ridicate din UE și peste o cincime din populația Lituaniei trăia sub pragul riscului de sărăcie. Sunt afectate în special grupurile vulnerabile precum șomerii, persoanele cu handicap și persoanele în vârstă de peste 65 de ani. În pofida progreselor în direcția adecvării pensiilor, persoanele în vârstă, și mai ales femeile în vârstă, continuă să se confrunte cu riscuri semnificative de sărăcie. În 2024, disparitatea de gen în ceea ce privește sărăcia în rândul persoanelor în vârstă era substanțială, rata riscului de sărăcie fiind semnificativ mai mare la femei decât la bărbați. Persoanele cu handicap se confruntă cu una dintre cele mai ridicate rate ale riscului de sărăcie (38,2 %, față de media UE de 20,7 %), ceea ce le reflectă ratele scăzute de ocupare – disparitatea în ceea ce privește ocuparea forței de muncă în rândul persoanelor cu

handicap în Lituania este printre cele mai ridicate din UE. Gradul scăzut de adecvare a prestațiilor de invaliditate exacerbează și mai mult această problemă. Sectorul locuințelor sociale rămâne, de asemenea, subdezvoltat – oamenii sunt nevoiți să aștepte locuințe sociale, în medie, între cinci și șase ani. Abordarea acestor provocări ar contribui, de asemenea, la sprijinirea convergenței sociale ascendente, în conformitate cu analiza de țară din a doua etapă efectuată de serviciile Comisiei vizând cadrul de convergență socială ([17]).

(39) Având în vedere legăturile strânse dintre economiile statelor membre din zona euro și contribuția lor colectivă la funcționarea uniunii economice și monetare, în 2025 Consiliul a recomandat statelor membre din zona euro să ia măsuri, inclusiv prin intermediul planurilor lor de redresare și reziliență, pentru a pune în aplicare Recomandarea din 2025 privind politica economică a zonei euro. Pentru Lituania, recomandările 2, 3, 4 și 6 contribuie la punerea în aplicare a primei recomandări pentru zona euro privind competitivitatea, în timp ce recomandările 3, 4, 5 și 6 contribuie la punerea în aplicare a celei de a doua recomandări pentru zona euro privind reziliența, iar recomandările 1 și 5 contribuie la punerea în aplicare a celei de a treia recomandări pentru zona euro privind stabilitatea macroeconomică și financiară prevăzută în recomandarea din 2025,

RECOMANDĂ ca, în 2025 și în 2026, Lituania să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. Să consolideze cheltuielile totale pentru apărare și securitate și gradul de pregătire în aceste domenii, asigurând în același timp sustenabilitatea datoriei în conformitate cu concluziile Consiliului European din 6 martie 2025. Să respecte ratele maxime de creștere a cheltuielilor nete recomandate de Consiliu la 8 iulie 2025, utilizând în același timp alocarea în temeiul clauzei derogatorii naționale pentru a spori cheltuielile în domeniul apărării. Să asigure o finanțare adecvată pentru asistența medicală, protecția socială și serviciile publice generale. Să amelioreze respectarea obligațiilor fiscale și să extindă baza de impozitare la surse mai puțin dăunătoare creșterii economice.

2. Având în vedere termenele aplicabile pentru finalizarea la timp a reformelor și a investițiilor în conformitate cu Regulamentul (UE) 2021/241, să accelereze implementarea planului de redresare și reziliență, inclusiv a capitolului privind REPowerEU. Să accelereze punerea în aplicare a programelor politicii de coeziune (FEDR, FTJ, FSE+, FC), fructificând, în măsura posibilului, oportunitățile oferite de evaluarea la jumătatea perioadei. Să utilizeze în mod optim instrumentele UE, inclusiv oportunitățile oferite de programul InvestEU și de platforma „Tehnologii strategice pentru Europa”, pentru a îmbunătăți competitivitatea.

3. Să îmbunătățească accesul la finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii, inclusiv prin stimularea concurenței pe piețele financiare și a participării pe piețele financiare facilitând utilizarea economiilor pentru investiții. Să faciliteze investițiile în cercetare și dezvoltare și să sprijine capacitatea inovatoare, inclusiv prin revizuirea și raționalizarea stimulentelor fiscale existente pentru cercetare și dezvoltare, prin consolidarea capacității instituționale și structurale a instituțiilor de învățământ superior și a institutelor de cercetare, în special prin îmbunătățirea rețelei universitare pentru a încuraja stabilirea de legături între întreprinderi și centrele de cercetare științifică și prin încurajarea înscrierilor în învățământul post-secundar în domeniile științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STIM). Să elimine disparitățile regionale prin îmbunătățirea cadrului juridic și instituțional pentru a promova cooperarea intermunicipală și dezvoltarea clusterelor locale pentru a atrage investiții în regiuni și pentru a îmbunătăți furnizarea de servicii publice, inclusiv coordonarea traseelor și a mijloacelor de transport public.

4. Să reducă și mai mult dependența de combustibilii fosili și de energia importată și să asigure o capacitate suficientă a rețelei de energie electrică și un acces suficient la aceasta, în vederea menținerii unui ritm rapid de dezvoltare și utilizare a energiei din surse regenerabile. Să eficientizeze energetic clădirile pentru a reduce sărăcia energetică și să continue să ia măsuri pentru a elimina treptat subvențiile nespecifice pentru combustibilii fosili, în special pe cele pentru încălzire. Să crească productivitatea resurselor pentru a progresa către o economie circulară, punând accentul pe utilizarea eficientă a resurselor și pe transformarea și decarbonizarea producției industriale. Să mărească gradul de utilizare a transportului public și durabil.

5. Să sporească reziliența sistemului de sănătate și să îmbunătățească rezultatele privind starea de sănătate prin consolidarea accesului la asistență medicală primară și preventivă și prin creșterea disponibilității personalului medico-sanitar. Să reducă inegalitatea veniturilor, sărăcia și excluziunea socială prin creșterea acoperirii, a adecvării și a eficacității sistemului de protecție socială, prin îmbunătățirea structurii sistemului fiscal, prin ameliorarea accesului la locuințe sociale și a calității acestora, precum și prin creșterea adecvării pensiilor pentru limită de vârstă, menținând în același timp sustenabilitatea sistemului de pensii.

([17]) SWD(2025) 95 – A doua etapă a analizei de țară privind convergența socială, în conformitate cu cadrul de convergență socială (SCF), 2025.

6. Să îmbunătățească calitatea, echitatea și eficiența sistemului de învățământ general, în special prin reducerea decalajului dintre mediul urban și cel rural, sporind în același timp atractivitatea profesiei de cadru didactic pentru a reduce deficitele persistente de personal și pentru a soluționa problema îmbătrânirii forței de muncă. Să reducă decalajul între competențe și cererea pieței prin creșterea relevanței pentru piața muncii a învățământului superior, prin promovarea dobândirii de competențe verzi, prin îmbunătățirea învățării în rândul adulților, inclusiv pentru șomeri, persoanele slab calificate și alte grupuri vulnerabile, precum și prin creșterea acoperirii măsurilor active de ocupare a forței de muncă, inclusiv prin îmbunătățirea stimulentelor pentru participare.

Adoptată la Bruxelles, 8 iulie 2025.

Pentru Consiliu

Președintele

S. LOSE